

Stefan Artymowski

Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku

ORCID: 0000-0002-1676-3219

„Milusin” w filatelistyce

Słowa kluczowe

znaczek pocztowy, „Milusin”, Józef Piłsudski, Sulejówek, filatelistyka

Streszczenie

„Milusin” w Sulejówku stał się na trzy lata domem, w którym szczęśliwie żyła rodzina Piłsudskich, miejscem spotkań z rodziną i przyjaciółmi, ale także działalności publicystycznej i politycznej Pierwszego Marszałka Polski. Stał się także ważnym punktem identyfikacji miasta Sulejówek – łącząc się na stałe z jego historią – oraz Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, integrując historię i działalność muzealniczą. Najnowsze wydanie znaczka pocztowego przez Pocztcę Polską S.A. z wizerunkiem „Milusina” jest znakomitą okazją, aby przyjrzeć się upamiętnieniu tego dworku w filatelistyce polskiej.

„Milusin”, jako rodzinny dom Aleksandry i Józefa Piłsudskich w Sulejówku, stał się jednym z symboli współczesnej historii. Stał się zarówno symbolem ustatkowania rodzinnego – to w nim zamieszkała cała rodzina Piłsudskich – zmian politycznych – to tu marszałek udał się na „emigrację”, rezygnując z aktywnego udziału w polityce – czy w końcu na trwałe związał się z wizerunkiem Sulejówka, stając się jednym z symboli tej miejscowości.

W 1923 roku Józef Piłsudski, wraz z małżonką Aleksandrą i córkami Wandą i Jadwigą, zamieszkał w Sulejówku w dworku „Milusin”. Aleksandra Szczerbińska 25 października 1921 roku zawarła związek małżeński z Józefem Piłsudskim. Wcześniej, 31 stycznia 1921 roku, zakupiła w Sulejówku działkę z letnim domem, nazywanym

„Drewniakiem”¹. Ulokowana była tam niewielka pasieka, mały sad i ogród warzywny. Ten letni dom, w stylu nawiązującym do świdermajera, nie spełniał warunków do zamieszkania całorocznego². W związku z ograniczonymi możliwościami Piłsudskich, w wojsku zawiązano Komitet Daru Żołnierza, który w wyniku zbiórki sfinansował budowę, na sąsiedniej działce, domu w stylu dworowym. „Wybór stylu z pewnością nie był przypadkowy. Charakterystyczna bryła dworu polskiego stała się w 1. ćwierci XX wieku ucieleśnieniem stylu narodowego i miała symboliczny wymiar dla odradzającego się państwa po latach zaborów”³. Autorem projektu był architekt Kazimierz Skórewicz⁴. 13 czerwca 1923 roku „Milusin” uroczyście przekazano Pierwszemu Marszałkowi Polski Józefowi Piłsudskiemu⁵. Stał się miejscem życia dla rodziny Piłsudskich do czerwca 1926 roku, gdy ponownie zamieszkali w Belwederze. To w tym domu w Sulejówku powstało wiele publikacji Marszałka. W następnych latach był on miejscem wypoczynku dla rodziny.

Milusin pełnił więc wyjątkową rolę w życiu Piłsudskich, jako ich pierwszy prawdziwy dom i miejsce życia rodzinnego. Jak wspominała Aleksandra Piłsudska czas ich mieszkania w Sulejówku „były to lata bardzo szczęśliwe”⁶. Dla mieszkańców Sulejówka „Milusin” stał się miejscem nie tylko nierozzerwalnie związanym z osobą Józefa Piłsudskiego, wielu osobom kojarzył się z dzieciństwem, ponieważ to właśnie tu przez kilkadziesiąt lat działało przedszkole. W setną rocznicę przekazania „Milusina” Józefowi Piłsudskiemu Poczta Polska S.A. wydała znaczek pocztowy w serii Zamki, Pałace i Dworki: „Dworek rodziny Piłsudskich »Milusin« i serce Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku”. Znaczek wszedł do obiegu 23 czerwca 2023 roku w nakładzie 2 mln sztuk.

¹ Zob. Więcej: M. Sikorska, *Aleksandra Piłsudska (1882–1963)*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2021, s. 130.

² Ibidem, s. 134.

³ <https://zabytek.pl/pl/obiekty/sulejowek-milusin-zespol-domu-marszalka-jozefa-piluskiego> [dostęp: 7.07.2023].

⁴ Kazimierz Skórewicz (1868–1950), architekt, konserwator, historyk architektury. Autor wielu projektów architektonicznych i publikacji. Współzałożyciel Towarzystwa Opieki nad Zabytkami Przeszłości.

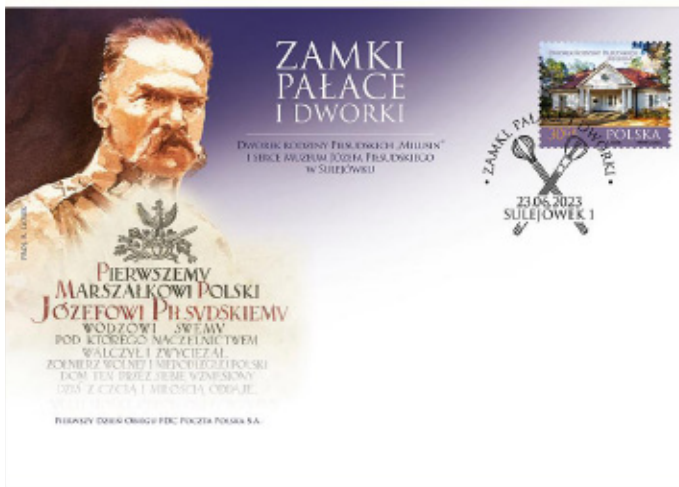
⁵ W. Jędrzejewicz, J. Cisek, *Kalendarium życia Józefa Piłsudskiego 1867–1935*, t. 3, 1921–1926, LTW, Kraków–Łomianki 2007, s. 186–187.

⁶ A. Piłsudska, *Wspomnienia*, oprac. A. Adamczyk, LTW, Warszawa 2004, s. 255.

Autorem projektu znaczka jest artysta Andrzej Gosik⁷, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku dostarczyło zdjęcie dworku autorstwa Piotra Ostrowskiego. Znaczek o wartości 30 groszy polskich wykonany został w technice druku rotograviury⁸, tj. odmianie druku wklęsłego na papierze fluorescencyjnym. Ma format 31,25 mm szerokości na 25,5 mm wysokości. W górnej części znaczka nadrukowana jest inskrypcja: DWOREK RODZINY PIŁSUDSKICH „MILUSIN”.

Znaczek o nominale 30 groszy polskich „Dworek rodziny Piłsudskich »Milusin«” z 2023 roku

Koperta Pierwszego Dnia Obiegu FDC

⁷ Andrzej Gosik, absolwent Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej w 1987 r. i Wydziału Grafiki Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w 1991 r. Malarz specjalizujący się w akwareli, autor ponad 100 znaczków pocztowych. Zob. więcej: <https://polish-art.eu/producent/andrzej-gosik> [dostęp: 7.07.2023].

⁸ Zob. *Nauka o książce. Antologia tekstów*, red. D. Kuźmin i M. Tober, Wydawnictwo SBP, Warszawa 2006, s. 45.

Emisji znaczka towarzyszy koperta FDC z wizerunkiem Józefa Piłsudskiego, wykonanym techniką akwareli oraz aktem przekazania dworku. Datownik składa się z napisu ZAMKI, PAŁACE I DWORKI oraz daty 23.06.2023, pod którą znajduje się napis SULEJÓWEK 1. W grafice datownika umieszczono dwie buławy marszałkowskie – co jest nawiązaniem do herbu miasta Sulejówek. Oba te druki powstały w ścisłej współpracy z Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku.

Znaczek wydany w 2023 roku nie jest pierwszym ujęciem „Milusina” na znaczku Poczty Polskiej. 20 czerwca 2001 roku do obiegu wszedł znaczek o nominale 1,50 złotego, także wykonany w technice druku rotograviury na papierze fluorescencyjnym przez Polską Wytwórnę Papierów Wartościowych S.A. Jego format jest taki sam, jak jego następcy i wynosi 31,25 mm szerokości na 25,5 mm wysokości. Wówczas także za projekt znaczka odpowiadał Andrzej Gosik, z tym że wizerunek dworku „Milusin” wykonany został w technice akwareli. Znaczek ukazał się w ramach serii Dworki polskie. W dolnej części nadrukowana jest inskrypcja „Dwór w Sulejówku k. Warszawy”.

Warto zwrócić uwagę na różnicę w podejściu do opisu tego samego obiektu, jakim jest dom Piłsudskich „Milusin” w Sulejówku. Na znaczku z 2001 roku podano: „Dwór w Sulejówku k. Warszawy”. Jest to bezimienne podanie lokalizacji tego domu z dodatkowym założeniem, że Sulejówek jest miejscowością mało znaną i konieczna jest wskazówka lokalizacji w formie

Datownik okolicznościowy

Znaczek o nominale 1,50 zł „Dwór w Sulejówku k. Warszawy” z 2001 roku

„k. Warszawy”⁹. Z kolei na znaczku z 2023 roku napis „Dworek rodziny Piłsudskich »Milusin«” jednoznacznie wskazuje na sam budynek. Jak można zauważyć, brak w tym przypadku wskazania lokalizacji.

Ujęcie „Milusina” na znaczkach pocztowych jest odzwierciedleniem zainteresowania domem rodzinnym Piłsudskich¹⁰. Nie można bowiem rozpatrywać rozpoznawalności samego domu czy też Sulejówka bez uwzględnienia Pierwszego Marszałka Polski i jego rodziny. Warto zaznaczyć znaczącą ewolucję w nazewnictwie tego dworku. W 2001 roku był to dwór „koło Warszawy”, a w 2023 roku przedstawiony został już pod własną nazwą „Milusin”. Pamięć o Józefie Piłsudskim, zarówno powszechna, jak i ta lokalna wśród mieszkańców Sulejówka, połączona jest z określoną ikonografią. Jest to Zułów jako miejsce jego narodzenia, buławy marszałkowskie jako odzwierciedlenie funkcji, jaką pełnił, Belweder jako miejsce sprawowania urzędu oraz „Milusin” jako miejsce szczęśliwych lat spędzonych z rodziną we własnym domu.

Stefan Artymowski

Bibliografia

Opracowania

Jędrzejewicz Waław, Cisek Janusz, *Kalendarium życia Józefa Piłsudskiego 1867–1935*, t. 3, 1921–1926, LTW, Kraków–Łomianki 2007.

Nauka o książce. Antologia tekstów, red. D. Kuźmin i M. Tober, Wydawnictwo SBP, Warszawa 2006.

Piłsudska Aleksandra, *Wspomnienia*, oprac. A. Adamczyk, LTW, Warszawa 2004.

Rodziński Adam, *Znaczek pocztowy jako środek przekazu*, „Roczniki Nauk Społecznych” 1983, t. 11, z. 1.

Sikorska Marta, *Aleksandra Piłsudska (1882–1963)*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2021.

Źródła internetowe

<https://polish-art.eu/producent/andrzej-gosik> [dostęp: 7.07.2023].

<https://zabytek.pl/pl/obiekty/sulejowek-milusin-zespol-domu-marszalka-jozefa-pilsudskiego> [dostęp: 7.07.2023].

⁹ Należy zaznaczyć, że na części znaczków z tej serii także znajdziemy określenia „k.” z podaniem większego miasta. I tak „Dwór w Modlnicy k. Krakowa”, „Dwór w Krzesławicach k. Krakowa”, „Dwór w Winnej Górze k. Wrześni”, „Dwór w Lipkowie k. Warszawy”. Z kolei na innych znaczkach brak było tego określenia np. „Dwór w Potoku Złotym” czy „Dwór w Kąsnej Dolnej”.

¹⁰ Jak pisał Adam Rodziński „Symbolika znaczka pocztowego jest wieloraka i skomplikowana. Cała zresztą emisja znaczkowa stanowi jakby okno otwarte na coś, ku czemu skierować ma naszą uwagę”. A. Rodziński, *Znaczek pocztowy jako środek przekazu*, „Roczniki Nauk Społecznych” 1983, t. 11, z. 1, s. 129.

“Milusin” in Philately

Keywords

post stamp, “Milusin”, Józef Piłsudski, Sulejówek, philately

Abstract

“Milusin” in Sulejówek became for three years the home where the Piłsudski family lived happily, a place for meetings with relatives and friends, but also for the journalistic and political activities of the First Marshal of Poland. It has also become a landmark for the town of Sulejówek – connecting permanently with its history – and for the Józef Piłsudski Museum in Sulejówek, integrating history and museum activities. The latest issue of a post stamp by Poczta Polska S.A. (Polish Post) with an image of “Milusin” is an excellent opportunity to look at the commemoration of this manor house in Polish philately.

“Milusin” in der Philatelie

Schlüsselwörter

Briefmarke “Milusin”, Jozef Pilsudski, Sulejówek, Philatelie

Zusammenfassung

“Milusin” in Sulejówek wurde für drei Jahre das Haus, in dem die Familie Piłsudski glücklich lebte, ein Ort für Treffen mit Verwandten und Freunden, aber auch für die journalistischen und politischen Aktivitäten des ersten Marschalls von Polen. Es wurde auch zu einem wichtigen Identifikationspunkt für die Stadt Sulejówek geworden, der sie dauerhaft mit ihrer Geschichte verbindet, und für das Józef-Piłsudski-Museum in Sulejówek, das Geschichte und Museumsaktivitäten miteinander verbindet. Die neueste Ausgabe einer Briefmarke von Poczta Polska S.A. mit dem Bild von «Milusin» ist eine hervorragende Gelegenheit, sich mit dem Gedenken an dieses Herrenhaus in der polnischen Philatelie zu beschäftigen.

«Милюсин» в филателии

Ключевые слова

почтовая марка, «Милюсин», Юзеф Пилсудский, Сулеювек, филателия

Резюме

Имение «Милюсин» в поселке Сулеювек на протяжении трех лет служило пристанищем для семейства Пилсудских, было местом встреч с родственниками и друзьями, а также журналистской и политической деятельности первого маршала Польши. Имение стало одним из символов Сулеювека, оставив крепкий отпечаток в его истории, и превратилось в Музей Юзефа Пилсудского в Сулеювеке, скрепив воедино историю и музейное дело. Выпущенная недавно Почтой Польской марка, на которой изображено имение «Милюсин», наводит автора на раздумья о том, как в польской филателии изображалось данное имение.